

USNESENÍ

Krajský soud v Plzni rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ivany Šimové a soudkyň JUDr. Věry Jakobové a JUDr. Hany Sedláčkové ve věci

posuzovaného:

██████████ narozený ██████████
trvale bytem ██████████, ██████████
t. č. Vazební věznice ██████████
██████████
zastoupený opatrovníkem pro řízení advokátkou
Mgr. ██████████
sídlem ██████████, ██████████
zastoupený advokátem JUDr. Pavlem Pechancem, Ph.D.
sídlem Masarykova 175, 763 26 Luhačovice

za účasti:

- 1) ██████████ narozený ██████████
opatrovník posuzovaného
trvale bytem ██████████, ██████████
- 2) **Krajské státní zastupitelství v Plzni**
sídlem Veleslavínova 38, 301 00 Plzeň

o prodloužení doby omezení svéprávnosti a opatrovnictví člověka

o odvolání Okresního státního zastupitelství Plzeň-město proti rozsudku Okresního soudu Plzeň-město ze dne 13. 5. 2022, č. j. 99 P 496/2011-742

takto:

- I. Rozsudek soudu prvního stupně se ve výrocích I, II, IV až VI zrušuje a řízení se zastavuje.
- II. Stát – Česká republika nemá právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů za řízení před soudy obou stupňů.

Odůvodnění:

1. Napadeným rozsudkem soud prvního stupně omezení svéprávnosti posuzovaného ██████████ narozeného ██████████, stanovené rozsudkem Okresního soudu Plzeň-město sp. zn. 99 P 496/2011 (správně č. j. 99 P 496/2011-313) ze dne 3. 10. 2014, prodloužil na dobu pěti let s účinností od právní moci rozsudku, přičemž disponibilní částka pro posuzovaného se navyšuje na částku 100 000 Kč měsíčně (výrok I), opatrovnictví ██████████ narozeného ██████████, trvale bytem ██████████, vykonávané ██████████ narozeným ██████████, bytem ██████████ stanovil na dobu pěti let s účinností od právní moci rozsudku (výrok II), řízení o omezení rodičovské odpovědnosti ██████████ narozeného ██████████, vůči nezletilým dětem ██████████ narozenému ██████████ a ██████████ narozené ██████████ a ██████████ narozenému ██████████, zastavil (výrok III), dále rozhodl, že na náhradu nákladů řízení nemá žádný z účastníků právo (výrok IV), České republice nepřiznal náhradu nákladů řízení (výrok V) a konstatoval změnu rozsudku Okresního soudu Plzeň-město

Shodu s prvopisem potvrzuje Jaroslava Anetová.

sp. zn. 99 P 496/2011 (správně č. j. 99 P 496/2011-313) ze dne 3. 10. 2014, ve výroku I v dotčené části a ve výroku II (výrok VI).

2. Proti rozsudku soudu prvního stupně podalo Okresní státní zastupitelství Plzeň-město včasné odvolání, které směřovalo do výroku I a výroků na tento výrok bezprostředně navazujících. Namítalo, že na základě informací, které o osobě posuzovaného vyšly najevo po vyhlášení rozsudku, má důvodnou pochybnost, zda omezení svéprávnosti ██████████ ██████████ v rozsahu, stanoveném rozhodnutím soudu, je vůbec důvodné. Posuzovaný je podle mediálně prezentovaných informací jednou z jedenácti osob trestně stíhaných v případě souvisejícím s hospodařením ██████████ ██████████, a.s., který dozoruje Vrchní státní zastupitelství v Praze, přičemž z tiskové zprávy tohoto státního zastupitelství vyplývá, že státní zástupce dne 16. 6. 2022 podal návrh na vzetí do vazby tří osob stíhaných pro zločiny účasti na organizované zločinecké skupině podle § 361 odst. 1, 2 trestního zákoníku, přijetí úplatku podle § 331 odst. 2, 3 písm. a) trestního zákoníku a pro přečin nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 odst. 1 trestního zákoníku, a to z důvodu vazby útečkové a koluzní podle § 67 písm. a), b) trestního řádu. Jednou z těchto osob je právě posuzovaný. Z mediálně prezentovaných informací to měl být právě posuzovaný, který protiprávní jednání řídil. Takové chování a jednání posuzovaného však zcela odporuje zjištění znalkyně z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie, která ve věci řízení o svéprávnosti dospěla k závěru, že mimo jiné posuzovaný má být neschopen dlouhodobého plánování, má být málo obezřetný a prozíravý, může být i zvýšeně sugestibilní a údajně není schopen se samostatně účastnit jednání se státními orgány a úřady, rovněž má být neschopen plánování ve finanční oblasti a má být neschopen posouzení své finanční situace. Nezapadá to ani do obrazu, který byl mediálně prezentován na fotografiích z eskorty obviněného k soudu, na nichž je posuzovaný pečlivě upraven a oděn, zatímco k ústnímu jednání v řízení o svéprávnosti se dostavil oděn podstatně jinak, působil nepříliš upraveně. Státní zastupitelství si pak klade otázku, zda sebeprezentace pro řízení o svéprávnosti není pečlivě nacvičené divadlo, vedoucí ke kýženému výsledku, tedy ke zpochybnění duševního stavu posuzovaného, je-li toho náhle zapotřebí, jako například v případě odhalení protiprávních aktivit. Jakkoliv samotné omezení ve svéprávnosti nemá na přičetnost ve smyslu trestněprávním vliv, je zcela logické, že zrno pochyb o duševní zachovalosti tu pak již je. Zejména ale protiprávní aktivity posuzovaného, tak jak jsou prezentovány, zcela zásadně neodpovídají svou propracovaností, plánovitostí a zejména rozhodováním o finančních tocích tomu, k jakým závěrům ohledně posuzovaného došla znalkyně. Státní zastupitelství tedy pochybuje o správnosti závěrů, obsažených ve znaleckém posudku, přičemž se domnívá, že dokazování je nezbytně nutné na základě nově vyvstalých informací o osobě posuzovaného v tomto ohledu doplnit. Odvolatel proto navrhol, aby odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně v napadených výrociích zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k novému projednání. Státní zastupitelství následně doplnilo materiály poskytnuté Vrchním státním zastupitelstvím v Praze, které v trestním řízení proti posuzovanému vykonává dozor nad zachováním zákonnosti v trestním řízení a rovněž byl zaslán zvukový záznam z vazebního zasedání Obvodního soudu pro Prahu 9.
3. Procesní opatrovník posuzovaného se k odvolání vyjádřil v tom směru, že o skutečnostech, na které je v odvolání poukazováno, se dozvěděl až následně, a to pouze z médií, přičemž média nepovažuje za dostačující zdroj informací. S ohledem na výše uvedené, a dále s ohledem na zásadu presumpce nevinny, shledal procesní opatrovník odvolání nedůvodným.
4. Posuzovaný se prostřednictvím svého zástupce k odvolání vyjádřil v tom směru, že odvolání není důvodné, neplyne z něho, jaké konkrétní výroky odvolatel napadá, nelze seznat, pro jaké konkrétní důvody dle § 205 odst. 2 písm. a) až g) o. s. ř. odvolatel rozsudek napadá. Odvolatel nenabízí žádný argument, kterým by polemizoval s právními závěry učiněnými v rozsudku, rozsudek je tak rozsudkem věcně a právně správným. Odvolatel zmiňuje toliko „mediální výstupy“. Dle posuzovaného došlo k únikům z trestního spisu. Posuzovaný byl v minulosti několikrát znalecky zkoumán. Bylo navrhováno potvrzení rozsudku soudu prvního stupně.

5. Odvolací soud přezkoumal rozsudek soudu prvního stupně včetně předcházejícího řízení dle § 212 a § 212a zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), dle zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních (dále jen „z. ř. s.“), a aniž byl povinen nařizovat odvolací jednání [§ 214 odst. 2 písm. d) o. s. ř.], dospěl k závěru, že nejsou dány důvody pro jeho potvrzení ani změnu.
6. V posuzované věci soud prvního stupně rozsudkem ze dne 10. 4. 2018, č. j. 99 P 496/2011-388, dobu omezení svéprávnosti posuzovaného [REDAKCE] [REDAKCE] narozeného [REDAKCE], stanovenou rozsudkem Okresního soudu Plzeň-město sp. zn. 99 P 496/2011 (správně č. j. 99 P 496/2011-313) ze dne 3. 10. 2014, prodloužil na dobu tří let od právní moci rozsudku (výrok I), výrok II téhož rozsudku změnil tak, že opatrovníkem [REDAKCE] [REDAKCE] narozeného [REDAKCE], namísto [REDAKCE] [REDAKCE] narozeného [REDAKCE], bytem [REDAKCE] [REDAKCE], jmenoval [REDAKCE] [REDAKCE] narozenou [REDAKCE] bytem [REDAKCE] [REDAKCE], [REDAKCE] (výrok II) a ve výrocích III až V rozhodl o nákladech řízení a odměně opatrovníka. Rozsudek soudu prvního stupně ze dne 10. 4. 2018 nabyl ve výrocích I až IV právní moci dne [REDAKCE].
7. Dle ustanovení § 59 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále jen „o. z.“), uplynutím doby omezení svéprávnosti právní účinky omezení zanikají. Zahájí-li se však v této době řízení o prodloužení doby omezení, trvají právní účinky původního rozhodnutí až do nového rozhodnutí, nejdéle však jeden rok.
8. Z povahy omezení ve svéprávnosti jako nejkrajnějšího prostředku zásahu do práv posuzovaného, který lze využít pouze tehdy, je-li to nezbytné a není-li možné využít prostředku mírnějšího, plyne jeho dočasnost. Doba omezení běží od právní moci rozsudku, jímž k omezení svéprávnosti došlo. S jejím uplynutím dochází k obnově svéprávnosti v plném rozsahu, ledaže je zahájeno řízení o prodloužení doby omezení za předpokladu, že bude rozhodnuto ve lhůtě upravené v ustanovení § 59 odst. 2 věta druhá o. z.
9. V projednávaném případě tříletá doba omezení svéprávnosti počala běžet od právní moci rozsudku výše uvedeného, tedy od [REDAKCE], a jejím uplynutím dne [REDAKCE] by tak dle výše uvedeného ustanovení § 59 odst. 2 věta první o. z. zanikly účinky omezujícího rozsudku.
10. Usnesením č. j. 99 P 496/2011-629 ze dne 23. 4. 2021 soud prvního stupně zahájil řízení o přezkoumání svéprávnosti [REDAKCE] [REDAKCE] narozeného [REDAKCE] (výrok I), zahájil řízení o opatrovnictví člověka (výrok II), zahájil řízení ve věcech rodičovské odpovědnosti k nezletilému [REDAKCE] [REDAKCE] narozenému [REDAKCE] a k nezletilé [REDAKCE] [REDAKCE] narozené [REDAKCE] (výrok III), jmenoval nezletilým dětem pro řízení ve věcech rodičovské odpovědnosti opatrovníka [REDAKCE] [REDAKCE] [REDAKCE] (výrok IV), řízení ve věcech rodičovské odpovědnosti k nezletilému [REDAKCE] [REDAKCE] narozenému [REDAKCE] a k nezletilé [REDAKCE] [REDAKCE] narozené [REDAKCE], a řízení o přezkoumání svéprávnosti a opatrovnictví člověka [REDAKCE] [REDAKCE] narozeného [REDAKCE] spojil (výrok V), [REDAKCE] [REDAKCE] narozenému [REDAKCE], jmenoval pro řízení o přezkoumání svéprávnosti a opatrovnictví člověka a pro řízení ve věcech rodičovské odpovědnosti procesního opatrovníka Mgr. [REDAKCE] [REDAKCE] advokátku, se sídlem [REDAKCE] [REDAKCE], [REDAKCE] (výrok VI). V odůvodnění tohoto usnesení soud prvního stupně odkázal na ustanovení § 59 o. z. a potřebu projednat, zda je důvod pro prodloužení doby omezení svéprávnosti.
11. Otázku, zda dochází k prodloužení doby trvání právních účinků původního rozhodnutí na jeden rok od zahájení řízení o prodloužení doby omezení svéprávnosti, nebo zda rok přirůstá ke třem letům od právní moci rozhodnutí o svéprávnosti, shledal jako podstatnou Nejvyšší soud České republiky v rozhodnutí sp. zn. 24 Cdo 2157/2019 z 12. 12. 2019, kterým z tohoto důvodu zrušil rozsudek Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci ze dne 11. 11. 2018, č. j. 70 Co 396/2018-901, a věc vrátil tomuto odvolacímu soudu k dalšímu řízení. Ten poté dospěl k závěru, že jednorokní doba, kterou zákon dává k dispozici pro rozhodnutí ve věci samé, počíná běžet okamžikem zahájení řízení.

12. Komentářová literatura obsahuje totožný závěr (srovnej Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1 až 654), druhé vydání, 2022, s. 229-230: K. Čuhelová, dále Švestka, Dvořák, Fiala a kol. 2014 § 59 1).
13. Odvolací soud v projednávané věci se zřetelem k výše uvedenému, s ohledem na čl. 10 odst. 2 Listiny základních práv a svobod (každý má právo na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého a rodinného života) a s přihlédnutím k zásadám teleologického výkladu (tedy při respektování právních principů a hodnot, k jejichž naplnění právo směřuje), dovedl, že je namístě přiklonit se k závěru, že jednoroční doba, kterou zákon dává soudu k dispozici pro rozhodnutí ve věci samé, nepřirůstá k původní tříleté době, ale počíná běžet okamžikem zahájení řízení o prodloužení doby omezení svéprávnosti. Zahajuje-li soud řízení usnesením, je dnem zahájení datum vydání tohoto usnesení (§ 13 odst. 2 z. ř. s.). Je tedy vždy na soudu, aby s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem vyhodnotil, kdy je namístě řízení zahájit, tak aby ochrana posuzovaného byla zajištěna co nejlépe (při respektování zákonem poskytnuté doby jednoho roku). Uplynutím jednoho roku od data zahájení řízení ze zákona zanikají účinky omezení svéprávnosti, nebylo-li do této doby vydáno pravomocné rozhodnutí. Pokud do jednoho roku nebude pravomocně rozhodnuto o prodloužení omezení svéprávnosti, člověk nabyde plné svéprávnosti uplynutím doby s účinky ex nunc, účinky logicky ztrácí i výrok rozhodnutí o jmenování opatrovníka.
14. Soud prvního stupně v projednávané věci rozhodl rozsudkem dne 13. 5. 2022. Usnesení o zahájení řízení o prodloužení doby omezení svéprávnosti bylo vydáno dne 23. 4. 2021. V projednávané věci tak v průběhu řízení uplynula doba jednoho roku daná soudu ustanovením § 59 odst. 2 o. z. pro vydání konečného rozhodnutí ve věci omezení svéprávnosti.
15. Bez ohledu na výše učiněný závěr ohledně výkladu, od jakého okamžiku dochází k prodloužení doby trvání právních účinků původního rozhodnutí, v projednávané věci zanikly účinky omezení i z toho důvodu, že ve lhůtě jednoho roku (§ 59 odst. 2 o. z.) nebylo vydáno pravomocné rozhodnutí. Ať už lhůta jednoho roku uplynula dnem [REDAKCE] (pokud její počátek běžel od zahájení řízení o prodloužení doby omezení svéprávnosti), či dnem [REDAKCE] (bylo-li by vycházeno ze závěru, že roční lhůta přirůstá ke třem letům od právní moci rozhodnutí o svéprávnosti), rozsudek soudu prvního stupně z 13. 5. 2022 byl napaden včasným odvoláním, tudíž ve stanovené době nenabyl právní moci. I z tohoto důvodu tedy nastal důsledek spočívající v nabytí plné svéprávnosti posuzovaného.
16. Dle § 219a odst. 1 písm. a) o. s. ř. odvolací soud rozhodnutí zruší, jestliže tu jsou takové vady, že řízení nemělo proběhnout pro nedostatek podmínek řízení nebo rozhodoval věcně nepřislušný soud nebo vyloučený soudce anebo soud nebyl správně obsazen, ledaže místo samosoudce rozhodoval senát, popřípadě i jiné vady, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, a za odvolacího řízení nemohla být zjednána náprava. Dle § 221 odst. 1 písm. c) o. s. ř. zruší-li odvolací soud rozhodnutí podle § 219a, rozhodne o zastavení řízení, jestliže je tu takový nedostatek podmínek řízení, který nelze odstranit (§ 104 odst. 1); není-li dána pravomoc soudů, rozhodne též o postoupení věci orgánu, do jehož pravomoci náleží. Dle § 16 z. ř. s. odpadne-li důvod pro vedení řízení, soud řízení zastaví i bez návrhu.
17. Jelikož s ohledem na výše uvedené odpadl důvod pro vedení řízení, odvolací soud s odkazem na výše uvedená zákonná ustanovení rozsudek soudu prvního stupně ve výrocích I, II, IV až VI zrušil a řízení zastavil.
18. Výsledek odvolacího řízení je důsledkem postupu odvolacího soudu vycházejícího z výkladu ust. §59 odst. 2 o. z. Odvolací soud tedy nepřezkoumával rozsudek soudu prvního stupně věcně z pohledu odvolacích námitek. Bude na úvaze soudu prvního stupně, jaký postup následně zvolí, zda opětovně zahájí řízení o svéprávnosti (§ 34 a následující z. ř. s.). Řízení o svéprávnosti lze zahájit jak na návrh, tak i bez návrhu usnesením soudu.
19. Byť se soud prvního stupně ve výrokové části rozsudku dopustil určitých nepřesností a nejasností, toto pochybení odvolací soud shledává podružným s ohledem na výše uvedené

závěry, pro které přistoupil ke zrušení rozsudku soudu prvního stupně a k zastavení řízení.

20. Výroky o nákladech řízení státu i účastníků se opírají o ustanovení § 224 o. s. ř., § 23 a § 43 z. ř. s. S ohledem na charakter řízení a okolnosti případu bylo rozhodnuto tak, že státu ani žádnému z účastníků se právo na náhradu nákladů za řízení před soudy obou stupňů nepřiznává.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí je dovolání přípustné, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak.

Dovolání se podává do dvou měsíců od doručení rozhodnutí odvolacího soudu k Nejvyššímu soudu ČR prostřednictvím soudu, který rozhodoval v prvním stupni.

Plzeň 14. září 2022

JUDr. Ivana Šímová v. r.
předsedkyně senátu